

АЛФОНС ДОДЕ
ТАЙНАТА НА МАЙСТОР
КОРНИЙ

Превод от френски: Невяна Розева, 1918

chitanka.info

Франсе Мамай, стар кавалджия, който се отбива понякога при мене на чашка греяно вино, ми разказа онази вечер една малка селска драма, на която мелницата ми е била свидетел преди двадесетина години. Разказът на този човечец ме трогна и аз ще се опитам да ви го преразкажа така, както го чух.

Представете си за миг, драги читатели, че сте седнали пред паница благоуханно вино, а старият кавалджия ви разказва:

— Нашият край, добри господине, не е бил всякога запустяло и забравено място като днес. Едно време тук вирееше голямо мелничарство и от десет мили наоколо стопаните ни носеха житото си за мелене. Всички хълмове около селото бяха покрити с мелници. Надясно и наляво се виждаха само перки, които мистралът^[1] въртеше над боровете, и дълги редици натоварени с чували магаренца, които се качваха и слизаха по пътя. По цяла седмица да ти е драго да слушаш горе пляскането на камшика, скърцането на платната и подвижването: „Хайде! Дий!“, на мелничарските чираци. В неделен ден отивахме на тълпи към мелниците. Мелничарите черпеха там с мискетово вино. Мелничарките бяха хубави като принцеси със своите златни кръстове и дантелени забрадки. Аз си носех кавала и до късна нощ танцувахме фарандола^[2]. Как да ви кажа, тия мелници веселяха и разбогатяваха нашия край.

За зла чест на едни парижани хрумна да построят парна мелница край пътя за Тараскон. Щом е ново, ще е хубаво! Хората започнаха да пращат житата си в парната мелница и клетите вятърни мелници останаха без работа. Те се опитаха до някое време да се борят, но парата излезе по-силна и те се принудиха, горките, да затворят вратите си една след друга... Не се виждаха вече магаренца... Хубавите мелничарки продадоха златните си кръстове... Нямахме вече мискетово вино! Нямахме фарандоли!... Колкото и да духаше мистралът, перките не мръдваха... Докато най-последно общината нареди един ден да се съборят всички тези къщурки, а на мястото им насадиха лозя и маслини...

И все пак една мелница се държеше здраво сред тази съсипия и продължаваше да върти смело перки на могилката си, под носа на новите мелничари. Беше мелницата на майстор Корний, същата, гдето седим тая вечер.

Майстор Корний беше стар мелничар; от шестдесет години живееше сред брашна и обичаше безумно занаята си. Построяването на парните мелници просто го подлуди. Цели осем дни го гледаха как тича из селото, събира хората около себе си и крещи с все сила, че искат да изтровят Прованс с брашното от парните мелници. „Не ходете при тях — казваше той, — тия разбойници правят хляба с пара, която е дяволско изобретение, а аз работя с мистрала и трамонтана^[3], които са самото дихание господне...“ И много още хубави приказки намираше той, за да хвали вятърните мелници, но никой не го слушаше.

Тогава, дълбоко разгневен, старецът се затвори в мелницата си и заживя съвършено сам, като див звяр. Не иска да задържи при себе си дори внучката си Вивет, петнадесетгодишно девойче, което бе останало след смъртта на родителите си само с дядото. Клетичката бе принудена да си изкарва хляба като работи гдето намери из стопанствата при жътва, отглеждане на буби или беритба на маслини. А пък изглеждаше, че дядото много обича това дете. Случваше се да извърви в най-голям пек четири мили, за да я види в стопанството, гдето тя работеше, и щом стигнеше при нея, по цели часове я гледаше разплакан.

Селяните мислеха, че старият мелничар бе отпратил Вивет от скъперничество. Защото не му правеше чест да изоставя внучката си да се влачи така от стопанство в стопанство, изложена на грубостите на господарите и на всички страдания на слугуващите девойки. Не одобряваха и това, че такъв известен човек като майстор Корний, който се носеше дотогава много добре, ходеше сега из улиците бос, с продънен калпак и изпокъсан пояс. И наистина, когато го виждахме да влиза в неделен ден в черква, ние, по-старите, се срамувахме за него; сам Корний чувстваше това, та не смееше вече да сяда на пейката за първенците. Все си оставаше на края, при светената вода и бедняците.

В живота на майстор Корний имаше нещо нередно. Много отдавна вече никой от селото не му носеше жито, а въпреки това перките на мелницата му се въртяха както и по-рано... Вечер срещаха стария мелничар по пътя да подкарва магарето, натоварено с тежки чували брашно.

— Добър вечер, майстор Корний! — се провикваха селяните. — Как е, върви ли мелничарството?

— Върви, чеда — отговаряше бодро старецът. — Слава богу, не оставаме без работа.

Но ако го запитаха отгде има толкова работа, той слагаше пръст на устни и отговаряше важно:

— Шт! Работя за износ...

Никога не можаха да откопчат нещо повече.

А да надникнат в мелницата — и дума не можеше да стане.

И Вивет дори не влизаше там...

Когато и да минеше човек оттам, виждаше, че вратата е затворена, големите перки се въртят, старото магаре пасе трева в двора, а един едър мършав котарак се припича на прозореца и поглежда сърдито.

Тази потайност караше хората да дрънкат. Всеки обясняваше посвоему тайната на майстор Корний, но общата мълва беше, че в тая мелница чувалите с пари са повече от чувалите с брашно.

Ала с време всичко се разбра; и то ето как.

Като събирах младите с кавала си, един ден забелязах, че най-големият ми син и Вивет се бяха влюбили. Не се ядосах на това, защото майстор Корний си беше все още на почит между нас, а пък и с радост бих гледал как това хубаво пиле Вивет подскача из къщи. Само че нашите влюбени се срещаха често и за да не стане някоя пакост, побързах да уредя тая работа; затова отидох в мелницата да поприказвам с дядото... Ах, старият дявол! Да бяхте видели как ме посрещна! Не можах да го накарам да отвори вратата. Обясних му как да е през ключалката защо съм дошъл; а докато говорех, проклетият мършав котарак сумтеше като сатана над главата ми.

Старецът не ме остави да довърша и ми кресна доста неучтиво да си гледам кавала, а ако много бързам да си ожения момчето, да потърся мома от парната мелница... Вярвайте ми, кипнах от тия приказки, но имах благоразумието да се въздържа, оставих стария чудак в мелницата му и се върнах да съобщя на децата неуспеха си... Клетите агънца не можеха да повярват и се замолиха да ги пусна заедно в мелницата, да поговорят с дядото...

Не намерих смелост да им откажа и фррт... влюбените хвъркнаха.

Майстор Корний бил току-що излязъл, когато пристигнали. Ключът бил превъртян два пъти, но старецът бил оставил навън стълбата и на децата хрумнало веднага да влязат през прозореца, та да видят какво има в тази прословута мелница...

Чудно нещо! Стаята с мелничния камък била празна! Ни един чувал, ни зърно жито; никакво брашно по стените или паяжините... Не се усещал и топлият лъх на смляна пшеница, който се носи из мелниците. Мелничната ос била потънала в прах, а едрият мършав котарак спял върху нея.

Същата нищета и запустение и в долната стая — прост одър, няколко дрипи, парче хляб на едно стъпало, а в ъгъла няколко скъсани чувала, отгдето падали отломки хоросан и бяла глина.

Ето каква беше тайната на майстор Корний! Тази вар разнасяше той вечер по пътя, за да спаси честта на мелницата си и да накара хората да вярват, че там се мели жито... Горката мелница! Горкият Корний! Парната мелница им бе отнела отдавна и последните клиенти. Перките все още се въртяха, но камъкът не мелеше нищо.

Децата се върнаха разплакани и ми разказаха какво са видели. Сърцето ми се късаше, докато ги слушах... Без да губя време, изтичах до съседите, разказах им с две думи всичко и веднага решихме да занесем в мелницата на Корний колкото пшеница се намери вкъщи... Речено — сторено. Цялото село тръгва и пристигаме горе с керван магарета, натоварени с жито — с истинско жито!

Мелницата беше съвсем разтворена... Седнал пред вратата на един чувал с хоросан, майстор Корний плачеше, скрил лице в шепата си. Току-що бе забелязал при връщането си, че са влизали у дома му в негово отсъствие и са открили съкровената му тайна.

— Тежко ми! — казваше той. — Сега ми остава само да умра... Мелницата ми е опозорена.

Той ридаше сърцераздирателно, зовеше мелницата си с какви не имена, говореше ѝ като на жив човек.

В това време магаретата пристигнаха на двора и ние се провикнахме както в щастливите дни за вятърните мелници:

— Хей, мелничарю!... Хей, майстор Корний!

А чувалите се трупат пред вратата и прекрасно златисто жито се разсипва навред по земята...

Майстор Корний гледаше смаян. Взел шепа жито в старческата си ръка, той казваше, като се смееше и плачеше в едно и също време:

— Жито!... Господи боже... Истинско жито!... Чакайте да го погледам.

После се обърна към нас:

— Знаех си аз, че ще се върнете... Ония от парната мелница са до един крадци.

Поискахме да занесем стареца на ръце до село.

— Не, чеда, трябва да дам най-напред на мелницата да похапне... Помислете само откога не е хрупвала нищо!

Всички се просълзахме, като гледахме как клетият старец се суети насам-нататък, как изпразва чувалите и наглежда камъка, а зърната се трошат и ситен пшеничен прах лети до тавана.

Трябва да се похвалим, че от този ден не оставихме вече без работа стария мелничар. Най-после една сутрин майстор Корний умря и перките на последната вятърна мелница спряха отново, завинаги вече... След смъртта на Корний никой не го наследя. Какво да ви кажа, господине?... Всичко си има край на този свят. И времето на вятърните

мелници е отминало навярно, както отмина времето на шлеповете по Рона, на парламентите и на жакетите от пъстри платове с едри цветя.

- [1] Южен вятър в Южна Франция. ↑
- [2] Хоро. ↑
- [3] Северен вятър в Южна Франция. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.